

LAPSELLASI ON
OIKEUS SUOMEN
KIELEENI!

Kieliä voi oppia monta – ja se kannattaa

Kansainvälistyvä maailma suosii
monikielisyyttä

Suomen kielen merkitys on kasvanut Ruotsin yhteiskunnassa ja yritysmailmassa. Uuden vähemmistöpolitiikan myötä suomen kielen taito meriittinä korostuu palvelualoilla ja ruotsalais-suomalaisien yritysten suomenkielisen henkilöstön kysyntä kasvaa. Suomen kieli on yksi Euroopan unionin virallisia kieliä, ja kansainvälistyvässä maailmassa monikielisillä nuorilla on käsissään tulevaisuuden avaimet.

Suomen kieli on kuitenkin ennen kaikkea oman kulttuurimme perusta. Se välittää meille suomalaisuudesta jotain sellaista, jota muutoin ei tavoita. Kyse on omasta identiteetistämme ja juuristamme. Kieli on lahja, jota ei voi mitata rahassa. Kieli- ja kulttuuriperinne on siirrettävä sukupolvelta toiselle, ja samalla säilyy myös kielellinen yhteys suomenkielisiin sukulaisiin.

Monet niistä, jotka eivät ole oppineet suomea, surevat asiaa. Yhteiskunnan suhtautuminen suomen kieleen oli aiemmin vähättelevä tai jopa kielteinen, mutta nykyisin asia on päinvastoin. Suomea voi oppia myös aikuisena, mutta lapsena taidon saa aivan kuin lahjaksi. Walesilaiset kaksikielisuuden asiantuntijat Colin Baker ja Sylvia Prys Jones ovat todenneet, että ”emme tee lapsista kaksikielisiä kielen tähden, teemme lapsista kaksikielisiä heidän itsensä tähden.”

RUOTSINSUOMALAISTEN VALTUUSKUNTA
SVRIGEFINLÄNDARNAS DELEGATION

Vuonna 2000 suomen kielestä tuli yksi Ruotsin viidestä kansallisesta vähemmistökielestä. Näin Ruotsi tunnusti virallisesti, että suomea on puhuttu maassa vanhastaan ja että se on osaan kieli- ja kulttuuriperintöä.

Yhteiskunta tukee suomen kielen säilyttämistä Ruotsin kielilain sekä uuden kansallisia vähemmistöjä ja vähemmistökieliä koskevan lain välityksellä. Kielilaki astui voimaan kesällä 2009 ja vähemmistölaki vuoden 2010 alussa. Kielilaissa tuetaan suomen kielen oppimista. Siinä todetaan, että yhteiskunnalla on erityinen vastuu kansallisten vähemmistökielten suojelemisesta ja edistämisestä ja että kansalliseen vähemmistöön kuulvalle on annettava mahdollisuus oppia ja käyttää vähemmistökieltä sekä kehittää sitä. Vähemmistölaissa ruotsinsuomalaisille annetaan oikeuksia, jotka koskevat mm. suomenkielisiä palveluja ja suomen kielen käyttöä viranomaisyhteyksissä. Tärkeää uudessa vähemmistöpolitiikassa ovat parantuneet mahdollisuudet saada lapselle suomen kielen tukea esikoulussa.

Ruotsin kansallisen vähemmistöpolitiikan lähtökohtana on suomen kielen ja muiden kansallisten vähemmistökielten säilyttäminen elävinä. Laki antaa suomen kielelle perusturvan koko maassa. Tämän lisäksi suomen kielellä on vielä vahvempi asema kunnissa, jotka kuuluvat ns. suomen kielen hallintoalueeseen. Vuoden 2011 alusta hallintoalueeseen kuului 32 kuntaa ja vuonna 2012 hallintoaluekuntia on jo 40. Alueeseen voivat liittyä kaikki maan kunnat niin halutessaan.

Mainitussa laissa todetaan, että suomenkieliseen hallintoalueeseen kuuluvan kunnan on tarjottava esikouluikäiselle lapselle paikka esikoulussa, jossa toiminta on kokonaan tai osittain suomenkielistä. Vanhemmilla on myös oikeus hakea lapselleen esikoulupaikkaa naapurikunnasta, mikäli oma kunta ei tarjoa suomen kielen tukea.

Suomen kieli Ruotsin lainsäädännössä

Miten lapsen voi kasvattaa kaksikieliseksi?

Vanhempien tulisi jo ennen lapsen syntymää pohtia, haluavatko he lapsestaan kaksi- tai monikielisen. Professori Jarmo Lainion mukaan on hyvä muistaa mm. seuraavat seikat:

- Jos lapsi käyttää suomea paljon ja eri tilanteissa sekä monien ihmisten kanssa, kieli kehittyy tasapainoisesti ja syntyy luja kielen perusta. Lapsen kielenkehityksen kannalta vanhempien, sukulaisen ja ystävien panos on tärkeä.
- Kieltä ei pidä lakata käyttämästä, vaikka ympäristö siihen painostaisikin. Jos kieltä käytetään johdonmukaisesti, sen kehitys varmistuu ja kielitaidosta tulee hyvä. (Jarmo Lainio, *Lapsista voi tulla kaksikielisiä aikuisia.*)

Professori Leena Huss painottaa, että suomenkielisten vanhempien tulisi käyttää johdonmukaisesti suomea lastensa kanssa. Ruotsin kielen asemaan pääkielenä on niin vahva, että lapsi oppii sen joka tapauksessa. Hussin mukaan kodin panos suomen kielen opettamisessa ei yksin riitä, vaan kielitaitoa täytyy tukea esikoulussa ja koulussa. (Leena Huss, *Puhutaanko suomea? Ideoita suomen kielen elvytykseen.*)

Kaksikielisissä perheissä, joissa vain toinen vanhemmista on suomen kieltä taitava, on tärkeää, että molemmat vanhemmat puhuvat omaa kieltään lapselle. Myös vanhemmat, jotka eivät ole suomenkielisiä, voivat välittää lapselleen suomen kielen taidon. Tällöin on tärkeää, että lapsi pääsee ympäristöihin, joissa puhutaan suomea, esimerkiksi suomenkieliseen esikouluun, päivähoitoon tai kerho- ja leiritoimintaan.

Tyypillisiä piirteitä lapsen kaksi- tai monikielisyyskehityksessä

Kasvaminen kaksi- tai monikielisyyskehyteen ei aina ole aivan mutkatonta. Matkan varrella vanhempien on hyvä muistaa seuraavanlaiset asiat:

- Kaksi- tai useampikielisessä ympäristössä kasvavilla lapsilla on tavallisesti jossain kehitysvaiheessa tapana sekoittaa kieliään. Pieni lapsi ei alussa ymmärrä, että vanhemmat puhuvat eri kieliä eikä pysty erottamaan, mitkä sanat kuuluvat mihinkin kieleen. Lapsi oppi kuitenkin yhdistämään tietyn kielen tiettyihin ihmisiin, tilanteisiin ja äänteisiin. Samalla hän oppii erottamaan kielet toisistaan.

- Ei ole lainkaan harvinaista, että lapsella on eri kielissä erilainen sanavarasto. Monikieliset ihmiset kartuttavat kieltensä sanavarastoa olosuhteiden ja tarpeiden mukaan. Heidän kielensä siis kehittyvät koko elämän ajan, aivan samalla tavalla kuin yksikielisyilläkin.

- On melko tavallista, että lapsi jossakin vaiheessa kieltäytyy puhumasta suomea. Suomenkielisen vanhemman kannattaa silloin jatkaa suomen puhumista riippumatta siitä, millä kielellä lapsi vastaa. Yritä järjestää lapselle mahdollisuuksia tavata suomenkielisiä sukulaisia ja ystäviä. Isovanhemmilla on suuri merkitys. Älä anna periksi, mutta älä liioin suutu tai toru lasta siitä, ettei hän suostu puhumaan suomea, vaan yritä korostaa monikielisyiden hyviä puolia.

Suomea esikoulussa

Ruotsin koulujärjestelmän ensi askel on 1–5-vuotiaille lapsille tarkoitettu esikoulu, jossa painotetaan pedagogista toimintaa ja lasten oikeutta omaan identiteettiinsä. Kuusivuotiaana lapsi siirtyy esikoululuokkaan, jonka tarkoituksena on valmistaa lasta peruskouluun. Suomen kielen tukea lapsi voi saada sekä kunnallisissa että ei-kunnallisissa esikouluissa.

Esikoulutoimintaa säätelevät koululaki, esikoulun opetussuunnitelma ja kansallisia vähemmistöjä sekä vähemmistökieliä koskeva laki. Opetussuunnitelman mukaan esikoulun tavoitteena on pyrkiä kehittämään lasten omaa äidinkieltä ja turvallista identiteettiä.

Monelle kaksi- tai monikieliselle lapsiperheelle kielen elvyttäminen eli revitalisaatio on tärkeää silloin, kun lapsen suomen kielen taito on vähäinen tai puuttuu kokonaan. On hyvä muistaa hallituksen kielen elvyttämiseen tarjoama projektituki. Sitä voi saada pienissä puitteissa järjestettävään ja suomen kielen taidon kehittämiseen tähtäävään toimintaan. Lisätietoja projektituesta saa Kielineuvostosta, puh. 08-455 42 20.

Suomenkieliset esikoulut

Kunnallisten suomenkielisten esikouluosastojen lisäksi Ruotsissa on yksityisiä suomenkielisiä esikouluja. Osa niistä on perustettu omiksi yksiköikseen, ja monet toimivat ruotsinsuomalaisten vapaakoulujen yhteydessä. Yksityiset suomenkieliset esikoulut ovat yleensä syntyneet vanhempien aloitteesta.

Suomea peruskoulussa

Vain noin puolet äidinkielenopetukseen oikeutettuita oppilaista saa suomen kielen opetusta yhdestä kahteen oppituntia viikossa. Joillakin paikkakunnilla on kunnallisia suomenkielisiä luokkia, ja lisäksi Ruotsissa on seitsemän ruotsinsuomalaista vapaakoulua. Myös ruotsinsuomalaiset vapaakoulut ovat syntyneet tarpeesta ja vanhempien aloitteesta.

Ruotsinsuomalaisten esikoulujen ja vapaakoulujen yhteystiedot ovat saatavissa mm. kotisivuilta www.sverigefinne.nu ja www.rskl.se. Samoilta sivuilta löytyvät myös tekstissä mainitut kirjaset *Lapsista voi tulla kaksikielisiä aikuisia* (luettavissa ja tulostettavissa) ja *Puhutaanko suomea? Ideoita suomen kielen elvytykseen* (tilattavissa).

Oikeus valittaa

Vähemmistölain myötä vanhempien oikeutta valittaa päätöksistä on vahvistettu. Mikäli kunta kieltäytyy järjestämästä lapselle esikoulussa äidinkielenopetusta, voi asian ottaa esille esikoulun johtajan tai kunnan koulutoimenjohtajan kanssa. Elleivät nämä yhteydenotot auttaa, on oikeus kääntyä Koulun tarkastusviraston (Skolinspektionen) puoleen. Hallintoaluekuntien osalta voi ottaa yhteyttä myös Tukholman läänin lääninhallituksen vähemmistöyksikköön.

Ruotsinsuomalaiset esikoulut ja suomenkieliset osastot Sverigefinska förskolor och finskspråkiga avdelningar

Botkyrka

Botkyrkan ruotsinsuomalaisen koulun esikoulu
Utbildningsvägen 4, 147 40 Tumba
Puh. 08-530 386 75
www.sverigefinskaskolan.com

Botkyrka

Esikoulu Karlavagnen, suomenkielistä osastoa ollaan perustamassa
Solskensvägen 12, 146 46 Tullinge
Puh. 08-530 631 45
www.botkyrka.se

Göteborg

Göteborgin ruotsinsuomalaisen koulun esikoulu
Blackevägen 1, 417 16 Göteborg
Puh. 031-22 55 30
www.sverigefinskaskolan.org

Göteborg

Suomenkielinen esikoulu Mörrimöykky
Kanelgatan 23, 429 39 Angered
Puh. 031-330 79 92
www.goteborg.se

Eskilstuna

Eskilstunan ruotsinsuomalaisen Erkki-koulun esikoulu
Pikku-Erkki, jolla viisi osastoa eri puolilla kaupunkia
Vasbergsgatan 5, 633 43 Eskilstuna
Puh. 016-12 20 43
www.erk.se

Haninge

Tallen-esikoulun suomenkielinen osasto Kantele
Sleipnervägen 2A, 136 81 Haninge
Puh. 08-606 88 83
www.haninge.se

Huddinge

Esikoulu Äpplet, suomenkielinen osasto Nalle
Sjödalsvägen 28, 141 47 Huddinge
Puh. 08-535 305 99
www.huddinge.se

Södertälje

Södertäljen Ruotsinsuomalainen esikoulu
Gamla Enhörnavägen 4, 151 52 Södertälje
Puh. 08-550 414 00
www.sverigefinskaforskolan.moogo.se

Tukholma

Esikoulu Fyrbåken, suomenkielinen osasto Ruuhi
Söderarmsvägen 34, 121 17 Johanneshov
Puh. 08-508 15 998
www.stockholm.se/skarpnack/forskola/fyrbaken

Tukholma

Esikoulu Kaksi kieltä / Två tungor
Idungatan 3-5, 113 45 Stockholm
Puh. 08-30 75 67
www.tvatungor.se

Tukholma

Esikoulu Mumindalen, suomenkielinen osasto Muminmammorna
Vällingbyvägen 61, 162 63 Vällingby
Puh. 08-508 05 118
www.stockholm.se

Tukholma

Esikoulu Rinkebysvängen 20 A, suomenkielinen osasto Mumin
Rinkebysvängen 20A, 163 71 Spånga
Puh. 08-508 419 48
www.stockholm.se

Tukholma

Esikoulu Skorpan, suomenkielinen osasto Mumindalen
Arbetargatan 27, 112 45 Stockholm
Puh. 08-508 081 08
www.stockholm.se

Tukholma

Kistan ruotsinsuomalaisen Lilja-koulun esikoulu
Langelandsgatan 50, 164 43 Kista
Puh. 08-750 64 90
www.sverigefinskaskolanikista.se

Tukholma

Suomalainen esikoulu
Urvädersgränd 6-8 B, 116 46 Stockholm
Puh. 08-508 13 119
www.soderforskolor.com

Tukholma

Tukholman ruotsinsuomalaisen koulun esikoulu
Fridhemsgatan 17-19, 112 40 Stockholm
Puh. 08- 545 53 860
www.sverigefinskaskolan.eu

Upplands Väsby

Upplands Väsbyn Ruotsinsuomalaisen koulun esikoulu
Hovslagargatan 25, 194 31 Upplands Väsby
Puh. 08-590 809 91
www.sverigefinskaskolan.se

Uppsala

Esikoulu Brune, suomenkielinen osasto Siili
Tegnérgatan 30, 752 27 Uppsala
Puh. 018-727 89 16
www.bruneforskola.uppsala.se

Uumaja

Esikoulu Hoppet, Suomenkielinen osasto Hissi
Östra Hyvlargränd 15, 907 38 Umeå
Puh. 090-16 19 91
www.skola.umea.se/hoppetforskola

Västerås

Kaksikielinen esikoulu Nasse
Puddelugngatan 33, 724 73 Västerås
Puh. 021-301386
www.nasse.se

Västerås

S:ta Gertrudin kunnallinen esikoulu, suomenkielinen osasto
Liegatan 74 A, 724 67 Västerås
Puh. 021-39 84 53
www1.vasteras.se/stagertrudsskola/om-skolan/

Örebro

Örebron Ruotsinsuomalaisen kielikoulun suomenkielinen esikoulu Peikkola
Varbergagatan 221, 703 52 Örebro
Puh. 019-25 72 36
www.peikkola.se

Ruotsinsuomalaiset koulut ja suomenkieliset luokat Sverigefinska skolor och finskspråkiga klasser

Botkyrka

Botkyrkan ruotsinsuomalainen koulu
Utbildningsvägen 4, 147 40 Tumba
Puh. 08-530 386 75
www.sverigefinskaskolan.com

Eskilstuna

Eskilstunan ruotsinsuomalainen koulu
Vasbergsgatan 5, 633 43 Eskilstuna
Puh. 016-12 20 10
www.erk.se

Göteborg

Göteborgin ruotsinsuomalainen koulu
Blackevägen 1, 417 16 Göteborg
Puh. 031-23 38 60
www.sverigefinskaskolan.org

Haaparanta

Kielikoulu
Packhusgatan 19, 953 85 Haparanda
Puh. 0922-151 36
www.haparanda.se/sprakskolan

Haaparanta

Marielundsskolan, myös suomenkielistä opetusta
Curteliusvägen 11, 953 85 Haparanda
Puh. 0922-151 86
www.haparanda.se/marielundsskolan

Södertälje

Stålhamraskolan, suomenkieliset luokat ruotsalaisessa peruskoulussa
Skogvaktarvägen 30, 151 89 Södertälje
Puh. 08- 550 21821
www.sodertalje.se/stalhamraskolan

Trollhättan

Fräsegårdsskolan, opetusta suomenkielellä tietyissä peruskouluaineissa
Hovslagaregatan 1-3, 461 62 Trollhättan
Puh. 0520-49 70 56
www.trollhattan.se

Tukholma

Tukholman ruotsinsuomalainen koulu
Fridhemsgatan 17-19, 11240 Stockholm
Puh. 08-545 538 60
www.sverigefinskaskolan.eu

Tukholma

Ruotsinsuomalainen Lilja-koulu
Ribegatan 99, 164 45 Kista
Puh. 08-7505305
www.sverigefinskaskolanikista.se

Upplands Väsby

Upplands Väsbyn Ruotsinsuomalainen koulu
Hovslagargatan 25, 194 31 Upplands Väsby
Puh. 08-590 809 91
www.sverigefinskaskolan.se

Västerås

S:ta Gertrudsskolan, suomenkieliset luokat ruotsalaisessa peruskoulussa 0-3
Liegatan 74, 724 67 Västerås
Puh. 021-39 33 05
www1.vasteras.se/stagertrudsskola

Örebro

Örebron Ruotsinsuomalainen kielikoulu
Krokusgatan 16, 703 53 Örebro
Puh. 019-25 74 00
www.sprakskolan.org

Päivitetty lista löytyy Ruotsinsuomalaisten Keskusliiton ja Ruotsinsuomalaisten valtuuskunnan kotisivuilta: www.rskl.se ja www.sverigefinne.nu

En uppdaterad lista finns på Sverigefinska Riksförbundets och Sverigefinländarnas delegations hemsidor: www.rskl.se och www.sverigefinne.se